

KIBÉDIEK

MEGJELENIK HAVONTA

lapja

KIBÉDIEK AZ 1848-AS FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARCBAN

Kibéd hőiesen kivette részét a szabadságharc küzdelmeiből. Egy ember halála is sok, nagy veszteség egy kisközösség életében. Még inkább szomorú, ha fiatal életek vesznek el.

Életük kockáztatásával (avagy annak árán) egy szabad Erdélyért és Magyarorszáért küzdöttek 1848-1849-ben. Hosszas kutatás után találtam forrásokat, melyek bizonyítják a kibédiek őseiktől örökölt hősiességét, a haza, a szabadság iránti szeretetét és hűségét. A felsorolás – bár a régebbiről már ismert nevek mellé újjak is jöttek – biztosan nem teljes, az azonosító adatok sem teljesek, de amit megtalálhattam azt felkutattam és közreadásával tisztelgek emlékük előtt. Legyen ez akadály a felejtés útjában.

AKIK TÚLÉLTÉK

- Orbán Lajos (született 1819-ben, meghalt 1901.11.06.) 30 éves sincs, amikor bevonult nemzetőrnek, majd hadnagyi rangban szerelt le. Felesége Nagy Sára (1821-1900). Életében fontos szerepet töltött be a hazaszeretet. A hazafiságot tovább adta gyermekeinek is. Ezt bizonyítja az a tény, hogy az 1891-ben Kibédén született unokáját Orbán (L.L.) Dezsőt, a nemzet és haza érdekében tett szolgálataiért vezézzé avatták (1942-ben).

- Orbán József nemzetőrségi őrmester volt, felesége Kacsó Erzsébet.

- Szabó Orbán József (1825-1862) a forradalom honvédeje, felesége Seprődi Mária.

- Gergelyfi Borbély Sámuel (1810-1886), a családtagok által szolgáltatott adatok szerint hadnagyként harcolt a szabadságharcban, részt vett a vízaknai csatában. Egyéb, hivatalos dokumentumban nem találtam rangjára, tisztségére való utalást. Az mindenképpen biztos, hogy a szabadságharc előtt benne volt a toborzó bizottságban, majd a katonákkal vonult a harctérre. A forradalom után is fontos tisztségeket töltött be, hivatalnok, dülő-biztos, vagyis adószedő, jegyző volt. Közösségének megbecsült tagja, erre utal a halotti anyakönyvből halálakor beírt szöveg is, "családfő, presbiter, megyebíró volt".

- Kibédi Madaras Ignác hadnagy, Kibédi Madaras Gábor és szentkatolnai Cseh Rozália

fia. Tizedes a 15. Mátyás huszárezredben, Bem tábornok 1849.06.09-én hadnaggyá nevezi ki egy Erdélyben alakuló (a későbbi 135.) zászlóaljhoz. Meghalt Szentkatolnán (Háromszék), 1873.12.09-én.

- Kibédi Madaras András hadnagy volt a 87. honvédszászlóaljnál. Született 1812 körül, ügyvéd és földbirtokos Torda megyében. Torda megye árvászeki ülnöke volt. Meghalt Pökakeresztúron, 1893.09.19. Első felesége az erdőcsinádi Nagy Krisztina (meghalt 1877.01.24), második felesége 1878-tól marosjára Rosnyai Eszter. A nemzet érdekében szolgált karddal, és tudással. Első feleségével együtt (végrendelet útján/1874), tetemes vagyont ajándékoztak a Marosvásárhelyi Református Kollégiumnak, annak fejlesztésére, valamint az itt tanuló kibédi Madaras, és az erdőcsinádi Nagy nevet viselő, rokon fiatalok megsegítésére. Ez pénzbeli jövedelmet, épületeket, telket jelentett az intézmény, valamint évi járadékot a fennemlített fiatalok számára.

- Kibédi Péterfi József (1796.03.29-1873.07.11.) református lelkész és esperes fegyverrel, tollal valamint a szent ige hirdetésével szolgálta a forradalmat. Sóvárádon született, apai ágon ősi kibédi család sarjaként. Források szerint (Imreh S.) elsőként jelentkezett nemzetőrnek (már 1848 áprilisában). Ezen kívül - társaival együtt -

kiáltványt fogalmaztak meg Marosvásárhely lakosaihoz, melynek ő volt első aláírója. A kiáltványt megjelentették egy sok példányszámú kétoldalas kisnyomtatványban is. Idézet a tartalomból:

„Felszólítás Marosvásárhely hű polgáraihoz.”

„Szeretett polgártársaink! Ha mult századokban a Magyar patakkal ontotta véréit Európa keresztény népeiért a roppant Török hatalom terjedését gátolva: most ugyan azon népek vissza adak a költsönt, véroket ontván a Magyar szabadságért is... Pölgártársaink!... Isten hozza el minél hamarább, mint már megmutatott: nevelje föl élőfáját az igaz és törvényes szabadságnak, virágoztassa és gyümölcsöztesse a Marosvásárhelyt. Április 15-kén 1848. mi értünkre, s utánunk gyermekeink, unokáink számára ezer iziglen!”

Kibédi Péterfi Károly (1790.04.17-1876.01.23.) református lelkész, esperes, filozófus, esztéta. Sóvárádon született (ugyanabban a családban, mint József). 1818-tól Marosvásárhelyen volt pap. 1848-ban a betóduló oláh seregek elől Szászvárosra menekült. Négy fia harcolt a forradalmi csapatokban, közülük Dániel Piskinel a csatában (1849.02.09.) halálos sebet kapott. Károlyt meghurcolták, 1850-ben (Szebenben) vizsgálati fogságban ült másfél hónapig. Kiszabadulását követően - több állomás után - visszasikerült Marosvásárhelyre.

• Halála után - a 287 kötetre rugó - műveit gyermekei átadták a Marosvásárhelyi Református Kollégium könyvtárának.

Akik életükkel fizettek...

Közismert a székelyek legendás helytállása, vítérsége a mindenkori harcokban. Erről dicsőhimnuszok születtek. Közismert a mondás, mely szerint a csatában egy atyafi (másmilyen, nem székely) - támadó rohamra indulás előtt - sopánkodik, hogy nagy a baj, mert az ellenségből három is jut egy székely támadóra. Erre a székely csak annyit mond: „hát nekünk annyi kell es.”

Sajnos 1848-ban az ellenség ereje - az oroszoktól kapott segítséggel - akkorára dagadt, hogy legyőzhetetlen lett.

Tudni kell még azt, hogy a forradalom idején Európát elérte a kolera járvány második hulláma, mely kíméletlenül szedte áldozatait. A csatákban résztvevőket nemcsak az ellenség puskái, szuronyai, ágyúi pusztították, hanem a járvány is.

Az alább ismertetett kibédi forradalmár harcosok közül az (általam hivatalosnak tekintett) adatok szerint egyetlen személy halt meg fegyver által, a többiek a kolera áldozatai lettek.

• Gergelyfi Borbély Péter (apja Gergelyfi Borbély Péter), a törökbecsei (Torontál vármegye, ma Szerbia) Bács megyei kórházban hunyt el kolerában. Ott temették el. Gergelyfi Borbély Péter 18 éves volt.

• A halotti anyakönyv lapjára 1848.11.12.

dátummal ezt írta Szász János lelkész: „a magyar alkotmány és véreink védelmére tömegestől felkelt Székely táborral kiinduló és hazajövő útjában, epemirigyben (kolerában) elhalálozott Kiss József atyánkfia a Bergenyei református egyház temetőjében énekszóval (eltemettetett), kinek emlékére itten alkalmyszerű beszéd tartott...” Kiss József 37 éves volt.

• Nagy Mózes nemzetőr, született 1810-ben. A Régen alatti táborban megbetegedett kolerában. Útban hazafele meghalt, itthon temették el rendes egyházi szertartás szerint 1849.07.24-én. Nagy Mózes 39 éves volt.

• Pintyi János (apja Pintyi Miklós, anyjáról nem találtam adatot), a Bács megyei törökbecsei kórházban hunyt el kolerában. Ott temették el. Pintyi János mindössze 21 éves volt.

• Puskás Szilveszter János (apja P. Szilveszter Márton, anyja Bereczki Mária), 1849.08.12-ben a szászsebesi vesztes csatában haslövést kapott, és az ottani kórházban halt meg. Ott temették el. A szülőknek egyedüli fia volt, és mindössze 21 éves. Emlékére kegyeleti Istentiszteletet tartottak a kibédi református templomban 1849.09.23-án.

• Réthi András (apja néhai Réthi Márton, anyja Kovács Judit), született 1829.06.09-én, meghalt 1849-ben. A Bács megyei törökbecsei kórházban hunyt el kolerában. Ott temették el. Réthi András mindössze 20 éves volt.

A szövegben említettek kivüli forrásanyag: Bánlaky József: A MAGYAR NEMZET HADTORTÉNELME/<https://www.arcanum.com/hu/>; kibédi egyházi adatok; library.hungaricana; Gracza György: AZ 1848-49-iki MAGYAR SZABADSÁGHARCZ TORTÉNETE/1894-1898, Pesti Frigyes 1864-1865; Bona Gábor 1998; Ráduly János 2003; Borbély Emma Szellemi örökségünk Kibéd1499-1999; Imreh Sándor/ Mátýas huszár/: Visszaemlékezés az 1848-49. évi szabadságharcra Erdélyben/O.Sz.K.2003/, <https://nemzetikonnyvtar.blog.hu>.

Réthi Andrásról, Pintyi Jánosról és Gergelyfi Borbély Péterről kegyeleti Istentisztelet keretében emlékeztek meg a kibédi református templomban.

Az 1848-49-es forradalom Törökbecsén elhunyt hőseinek emlékére állított Hugária emlékmű 1904-ben. (Mellékelt kép, Forrás:CC BY-NC-ND 4.0)

Borbély Emma,

a Kibédi Seprődi János Művelődési Egyesület elnöke 2023 márciusában.

MÁRCIUS 15.

2023. március 15-én, (szerdán) délelőtt méltóképpen emlékeztünk az 1848-1849-es szabadságharc hőseire Kibéden. Az ünnepség 10 órától kezdődött a református templomban, majd 11 órától a kibédi kultúrotthon nagytermében folytatódott, ahol a Mátýus István Általános Iskola és Óvoda diákjai színvonalas ünnepi műsort mutattak be

A szabadságharc pillanatainak felidézése összeköt bennünket,

emlékezőket a múlt hőseivel, képessé tesz arra, hogy gyökereinkből táplálkozva szárnyalni tudjunk. A márciusi ifjak bátorsága, lelkesedése példát állít számunkra, és cselekvésre ösztönöz bennünket is.

Az ünnepség a kultúrotthon előtti téren koszorúzással zárult. Köszönjük a színvonalas ünnepi műsort a kibédi Mátýus István Általános Iskola és Óvoda pedagógusainak és diákjainak.

AZ RMDSZ ELNÖKÉNEK ÜZENETE A MÁRCIUS 15-I NEMZETI ÜNNEPRE

Tisztelt Honfitársaim!

Mit kíván a magyar nemzet?

Legyen béke, szabadság és egyetértés!

175 év távlatából megannyiszor újraértelmezték ezeket a sorokat elődeink, újraértelmeztük mi is, mégsem koptak meg. Hogy miért nem veszítettek aktualitásukból? Azért, mert a történelmi tapasztalat arra tanított meg, hogy a szabadságért, az egyenlőségért és az egyetértésért állandóan, szünet nélkül küzdeni kell.

A szomszédunkban zajló háború árnyékában mi mást kívánhatnánk ma is, mint békét.

Oroszország agressziója Ukrajna ellen több mint egy éve tart, ám mi az első pillanattól kezdve ugyanazt képviseljük: egyetlen ország sem jogosult arra, hogy egy másik ország létre törjön, polgári lakosságát legyilkolja, vagy elűzze. Sürgősen békére van szükség.

Hogy mennyire törekény a szabadság, azt nem csak a mostani háborús időkben látjuk és érezzük igazán. Az elmúlt több mint 30 évben mi sem fogadtuk el a méltánytalanságot és az elnyomást, mindig ellene dolgoztunk, és egyetértésre törekedtünk a román többséggel.

Amikor ez nem sikerült, nem rajtunk múlott! Le kell bontanunk az előítéleteket, meg kell egyeznünk abban, hogy nem vagyunk egymás ellenségei, és hogy

együtt képesek vagyunk olyan jövőt építeni, amelyben helye van minden etnikumnak.

Nyugodt és tiszta lelkiismerettel állítom: a mostani aggodalommal és félelmekkel teli időszakban, a magyargyűlölet néhai fel-fellángolása dacára a romániai magyaroknak van okuk bizakodásra. A kormányzati munka, amelyet közösségünk bizalmából végezhetünk, azt mutatja, van értelme küzdelmeinknek, jobb ma magyarként élni Romániában, mint az elmúlt több mint három évtized nagy részében.

A kormányzás nemcsak a beleszólás szabadságát jelenti, hanem annak a lehetőségét is, hogy a rendelkezésünkre álló eszközeinkkel a magyarok ügyét szolgáljuk. A mi Szövetségünk él ezzel a lehetőséggel. Minden nehézség ellenére megőriztük a közösség biztonságát,

megőriztük a békét, és nagy lendülettel fejlesztjük Erdélyt, építjük a mi közösségeinket.

A testvériség talán ma inkább egyetértést jelent. Az egyetértés csak a kölcsönös bizalom megteremtésével erősödhet meg. Azt gondolom, sikerült végre konszenzusra jutni román partnereinkkel ezt az évtizedet illetően. Minden bizonytalanság ellenére nagy áttörést érhetünk el ezekben az években Romániába és Erdélyben, bőséggel állnak rendelkezésre európai

uniós és hazai pénzek, amit jól kell tudnunk kihasználni közösségünk fejlesztésére.

Megvédtük a családokat, a gazdaságot és a munkahelyeket, és bár mi sem tudjuk legyőzni azt, amit nem mi okoztunk – a gazdasági krízist és az inflációt –, de a kormányzat eszközeivel annak brutális következményeit kivédtük.

Az idei március 15-i ünnepségeken szerte Erdélyben emlékezzünk forradalmáinkra és arra a nagyszerű küzdelemre, amely modern nemzeté formálta a magyarságot. Ez a bámulatos tett ma is lebegjen előttünk világtoronyként, és erősítsen meg abban a hitben, hogy 175 év távlatából is vissza tudjuk adni azt a reményt, hogy itthon, a szülőföldön lehet és érdemes tervezni, lehet jó és teljes életet élni.

Éljenek a márciusi ifjak! Éljen a mi mindig küzdő és a szabadságot szerető közösségünk!

Kelemen Hunor,
 a Romániai Magyar
 Demokrata Szövetség elnöke

A KIBÉDI LAKOSOK FIGYELMÉBEN!

A tarlók, szárazfűvek, növényi maradványok égetése szigorúan csak a tűzvédelmi szabályok betartásával, történhet

Azokat a személyeket, akik nem tesznek eleget az 537/06.06.2007-es számú kormányhatározatban leírtaknak 2500 lejtől 5000 lejjig terjedő pénzbírsággal büntetik.

Felkérjük a tisztelt lakosokat, hogy tegyenek meg minden óvintézkedést a tüzesetek megfékezésére, amelyek súlyosan veszélyeztethetik a saját, a szomszédok háztartását, valamint súlyos károkat okozhatnak az erdőben és legelőkön!

A TÜZESOTEK LEHETSÉGES OKAI:

- a tarlók, legelők, kaszálók és száraz növényi maradványok égetés útján való tisztítása;
- a felügyelet nélkül hagyott nyílt tüzek, főleg éjszakai, illetve szeles időben;
- gyerekek tűzzel való játéka;
- a véletlenszerűen eldobott égő gyufa, égő cigarettavég;

Együttműködésüket köszönjük!

A NAGYMÉRETŰ HULLADÉK VALAMINT A VESZÉLYES HULLADÉK GYŰJTÉSE

Március 29 - 31 -között leadható kibéden a Nagyhid és a Kopó pálinkafőzde közötti téren a nagyméretű hulladék és a veszélyes hulladék - az erre a célra kihelyezett - konténerekben!

Az egyik konténerben kell tenni:

- A nagyméretű hulladékot ebben a kategóriájába tartoznak: bútorok, matracok, ajtók, kagylók, kádak, szőnyegek, egyéb nagyméretű cikkek.

A MÁSIK konténerbe kell tenni:

- A veszélyes hulladékot: festékek, hígítók, vegyszerek, gyúlékony anyagok, gumiabroncsok, akkumulátorok, elemek stb..

FIGYELEM! A NAGYMÉRETŰ HULLADÉKOT MÁS TÍPUSÚ HULLADÉKKAL KEVERNI TILOS!

ÓRAÁTÁLLÍTÁS 2023

Nyári időszámítás kezdete: 2023. március 26. vasárnap hajnalban 3:00 órakor 4:00 órára kell előreállítani az órát.

Téli időszámítás kezdete: 2023. október 29. vasárnap hajnalban 4:00 órakor 3:00 órára kell visszaállítani az órát.

A közösségért kormányzunk

Konzultáció az RMDSZ munkájáról

kormany.rmdsz.ro

SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS 2023 ÁPRILISI PROGRAMJA KIBÉDEN

Első hét - Április 4 Kedd	- Műanyag és fém hulladék
Második hét - Április 11 Kedd	- Papír és Karton hulladék
Harmadik hét - Április 18 Kedd	- Műanyag és fém hulladék
Negyedik hét Április 25 Kedd	- Üveg hulladék

KÖZGYŰLÉS: 2023 április 20 - án 18 órától a kibédi kultúrotthon nagytermében tájékoztató közgyűlést tartunk az RMDSZ kormányzati munkájáról, az elmúlt két év eredményeiről és a további tennivalóinkról.

RMDSZ helyi szervezete

KIBÉDIEK
Lapja

Szerkeszti: A kibédi RMDSZ-frakció

